

Aritmetický průměr

Příklad 1:

Střední průmyslová škola okresního města zaslala školám sdělení, že pro nový školní rok přijme ke studiu všechny žáky, kteří mají průměrný prospěch v 8. a 9. ročníku do hodnoty 1,7.

Chlapci Jiří, David a Tomáš si počítají svůj **aritmetický průměr známek** v 1. pololetí 8. r., aby měli přehled, zda uvedenou podmínku splňují.

předměty:	Jiří	David	Tomáš
ČJ	3	3	2
AJ	2	3	2
M	1	2	2
CH	2	2	2
F	1	1	1
Př	1	2	1
Z	2	1	3
D	2	1	3
Ov	1	2	2
Rv	2	2	1
Hv	2	1	2
Vv	1	2	1
Pč	1	1	1
Tv	1	1	1
volitelný	1	2	1
aritmetický průměr	1,53		

Výpočet aritmetického průměru známek Jiřího:

$$\bar{x} = \frac{1.3 + 6.2 + 8.1}{15} = \frac{23}{15} \approx 1,53$$

Aritmetický průměr \bar{x} se vypočítá tak, že sečteme jednotlivé hodnoty a získaný součet S (součet hodnot všech známek) dělíme jejich počtem n .

$$\bar{x} = \frac{S}{n}$$

Cvičení:

1. Vypočítej aritmetický průměr známek Davida a Tomáše.
2. Mají chlapci šanci ucházet se o přijetí na SPŠ bez zkoušek? Co jim poradíš?
3. Vypočítej svůj aritmetický průměr známek.
Co konstatuješ?

Příklad 2:

Ze školního prostředí

Výpočet průměrné známky z M u žáků 7. třídy, kde je M oblíbeným předmětem.

Celkový počet žáků, $n = 28$
(10 děvčat, 18 chlapců)

Známky z matematiky 7. třídy v 1. a 2. pololetí:

známky z M	počet žáků	
	I.	II.
1	9	12
2	11	12
3	8	4
4	0	0
5	0	0

Přehled prospěchu Známka z M v 1. pololetí:

hodnota x znaku	četnost f	celkem $f \cdot x$
1	9	9
2	11	22
3	8	24

celkový součet: $S = 55$

Průměrná známka z M:

$$\bar{x} = \frac{S}{n} = 55 : 28 \approx 1,96$$

Známka z M v 2. pololetí:

hodnota znaku x	četnost f	celkem $f \cdot x$
1	12	12
2	12	24
3	4	12

celkový součet: $S = 48$

Průměrná známka z M:

$$\bar{x} = \frac{S}{n} = 48 : 28 \approx 1,71$$

Proveďte stejný přehled o výsledcích M ve své třídě.

Aritmetický průměr, medián

Příklad 3:

Tabulka statistického šetření počtu žáků ve třídách 2. stupně ZŠ GÓL:

Třídy	Počet žáků
VI. A	22
VI. B	21
VII. A	27
VII. B	30
VII. C	23
VIII. A	29
VIII. B	30
VIII. C	30
IX. A	29
IX. B	22
IX. C	23

Uvědom si:

Statistický soubor:
třídy 2. stupně ZŠ

Rozsah souboru:
(počet prvků) 11

Statistická jednotka:
např.: VI.A

Sledovaný znak:
počet žáků třídy

a) **Aritmetický průměr** počtu žáků třídy

$$\bar{x} = \frac{21 + 2.22 + 2.23 + 27 + 2.29 + 3.30}{11} = \dots$$

b) **Výpočet mediánu statistického souboru**
Počet prvků souboru je lichý.

Uspořádej třídy z dané tabulky podle počtu žáků (vzestupně).

Počet žáků	Označení třídy
21	VI. B
22	VI. A
22	IX. B
23	VII. C
23	IX. C
27	medián VII. A
29	VIII. A
29	IX. A
30	VII. B
30	VIII. B
30	VIII. C

$$\text{Med}(x) = 27$$

Hodnota, která leží ve středu tabulky uspořádané od nejnižší do nejvyšší hodnoty šetřeného znaku, se nazývá **medián**.

Určení mediánu je snadné, má-li sledovaný soubor **lichý počet prvků**. Při vzestupném uspořádání tabulky je hodnota mediánu uprostřed tabulky.

Má-li sledovaný soubor **sudý počet prvků**, je mediánem aritmetický průměr dvou hodnot znaků ve středu uspořádané tabulky.

Příklad 4: ZŠ TERČ

Tabulka počtu žáků v 8. a 9. třídě.

Označení třídy	Počet žáků
VIII. A	24
VIII. B	31
VIII. C	32
IX. A	23
IX. B	24
IX. C	28

a) Vypočítej **aritmetický průměr** počtu žáků třídy.

b) **Výpočet mediánu statistického souboru**
Počet prvků souboru je sudý.

Sestavíme novou tabulku podle počtu žáků (vzestupně).

Počet žáků	Označení třídy
23	IX. A
24	IX. B
24	VIII. A
28	IX. C
31	VIII. B
32	VIII. C

Medián vypočteme tak, že sečteme poslední hodnotu v první části tabulky a první hodnotu v druhé části tabulky a tento součet dělíme dvěma.

$$\text{Med}(x) = \frac{24 + 28}{2} = \frac{52}{2} = 26$$

Urči ještě v uvedených příkladech **modus** každého statistického souboru.